ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

6. října 2009 *

Ve věci C-438/07,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 18. září 2007,

Komise Evropských společenství, zastoupená I. Koskinenem, L. Parpalou, M. Patakia a S. Pardo Quintillán, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Švédskému království, zastoupenému A. Falk, jako zmocněnkyní,

žalovanému,

* Jednací jazyk: švédština.

podporovanému

Finskou republikou, zastoupenou J. Heliskoskim a A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnci,

vedlejší účastnice,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus a A. Arabadžev (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. února 2009,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 26. března 2009,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Švédské království tím, že nejpozději do 31. prosince 1998 nezajistilo, aby veškerá vypouštění z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ke kterým dochází přímo do citlivých oblastí nebo jejich povodí, splňovala požadavky stanovené v příloze I směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, s. 40; Zvl. vyd. 15/02, s. 26), ve znění směrnice Komise 98/15/ES ze dne 27. února 1998 (Úř. věst. L 67, s. 29; Zvl. vyd. 15/04, s. 27, dále jen „směrnice 91/271“), nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 5 odst. 2, 3 a 5 směrnice 91/271.

Právní rámec

Úmluva o ochraně mořského prostředí oblasti Baltského moře

2 Evropské společenství je spolu s některými členskými státy a Ruskou federací stranou Úmluvy o ochraně mořského prostředí oblasti Baltského moře (Helsinská úmluva revidovaná v roce 1992) (Úř. věst. 1994, L 73, s. 20, dále jen „Úmluva o Baltském moři“), která byla přijata rozhodnutím Rady 94/157/ES ze dne 21. února 1994 o uzavření Úmluvy o ochraně mořského prostředí oblasti Baltského moře (Helsinská úmluva revidovaná v roce 1992) (Úř. věst. L 73, s. 19; Zvl. vyd. 11/19, s. 291) jménem Společenství.

Právní úprava Společenství

3 Směrnice 91/271 se podle svého článku 1 týká odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví a jejím cílem je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění výše uvedených odpadních vod.

4 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1) ‚městskými odpadními vodami': splašky nebo směs splašků, průmyslových odpadních vod nebo dešťových vod;

[…]

4) ‚aglomerací': oblast, v níž jsou obyvatelé a popřípadě i hospodářské činnosti natolik soustředěni, že městské odpadní vody jsou shromažďovány a odváděny do městské čistírny odpadních vod nebo do společného místa vypouštění;

5) ‚stokovou soustavou': kanalizační systém shromažďující a odvádějící městské odpadní vody;

6) ‚1 PE (populačním ekvivalentem)': zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK5) 60 g O_2/den;

[…]

8) ‚sekundárním čištěním': čištění městských odpadních vod postupem obvykle zahrnujícím biologické čištění s dosazováním nebo jiný postup, který vyhovuje požadavkům uvedeným v tabulce 1 přílohy I;

9) ‚přiměřeným čištěním': čištění městských odpadních vod jakýmkoli postupem nebo způsobem zneškodňování, který zajistí, že po jejich vypuštění vyhoví recipient jakostním cílům a příslušným ustanovením této směrnice nebo jiných směrnic Společenství;

[…]

11) ‚eutrofizací': obohacování vod živinami, zejména dusíkatými látkami nebo fosforem, které způsobuje urychlený růst řas a vyšších rostlin, a tím nežádoucí porušení rovnováhy mezi organismy přítomnými ve vodách a jakostí těchto vod;

[…]

13) ‚pobřežními vodami': vody nacházející se vně hranice odlivu nebo vnější hranice ústí."

5 Obecná pravidla použitelná na odpadní vody, na které se vztahuje uvedená směrnice, jsou obsažena v jejím článku 4, který ve svém prvním odstavci stanoví:

„Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění […]"

6 Článek 5 směrnice 91/271 stanoví:

„1. Pro účely odstavce 2 vymezí členské státy do 31. prosince 1993 citlivé oblasti podle kritérií uvedených v příloze II.

2. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním do citlivých oblastí čištěny podle přísnějších požadavků, než jaké jsou popsány v článku 4, a to nejpozději do 31. prosince 1998 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE.

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod popsaných v článku [odstavci] 2 musí vyhovovat příslušným požadavkům přílohy I B. […]

[…]

5. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod, které se nacházejí v příslušných povodích nad citlivými oblastmi a přispívající ke znečištění těchto oblastí, podléhá ustanovením odstavců 2, 3 a 4.

[…]“

7 Druhý a třetí odstavec přílohy I B této směrnice zní následovně:

„2. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podrobené čištění podle článků 4 a 5 této směrnice musí vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 1.

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod do citlivých oblastí podléhajících eutrofizaci, jak stanoví příloha II A písm. a), musí navíc vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 2 této přílohy.“

8 Tabulka 2 uvedené přílohy I zní následovně:

„Tabulka 2: Požadavky na vypouštění z čistíren městských odpadních vod v citlivých oblastech vymezených podle přílohy II A písm. a), které podléhají eutrofizaci. Podle

místní situace se může použít jeden nebo oba ukazatele. Použijí se hodnoty koncentrací nebo procenta úbytku.“

9 Podle druhé řádky této tabulky musí celkové množství dusíku buď představovat maximální koncentraci 15 mg/l u aglomerací, jejichž populační ekvivalent se pohybuje mezi 10 000 PE–100 000 PE, a 10 mg/l u větších aglomerací, nebo být sníženo minimálně o 70–80 %.

10 Druhý pododstavec přílohy II A písm. a) směrnice 91/271 stanoví:

„Při uvažování o živině, která má být dalším čištěním omezena, by měly být vzaty v úvahu následující prvky:

i) jezera a vodní toky vtékající do jezer, nádrží a uzavřených zálivů, u kterých byla zjištěna malá výměna vody, a proto v nich může docházet k akumulaci. V těchto oblastech by mělo být zahrnuto odstraňování fosforu, pokud nelze dokázat, že toto odstraňování nebude mít žádný účinek na stupeň eutrofizace. U vypouštění z velkých aglomerací se bere v úvahu také odstraňování dusíku;

ii) ústí řek, zálivy a další pobřežní vody, u kterých byla zjištěna malá výměna vody, nebo do kterých je přiváděno velké množství živin. Vypouštění z malých aglomerací mají v těchto oblastech obvykle menší důležitost, ale u vypouštění z velkých aglomerací je nutno zahrnout odstraňování fosforu a dusíku, pokud nelze dokázat, že toto odstraňování nebude mít žádný účinek na stupeň eutrofizace.“

Vnitrostátní právní úprava

11 Z popisu vnitrostátní právní úpravy, který poskytlo ve svých písemnostech Švédské království, vyplývá, že veškeré činnosti, jakož i opatření mající nezanedbatelný význam pro životní prostředí spadají do oblasti působnosti švédského zákona o ochraně životního prostředí (miljöbalken). Každá švédská čistírna zajišťující čištění městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 2000 PE musí navíc získat povolení založené na individuálním posouzení. Při posuzování žádosti o povolení se provádí celkové hodnocení stavu oblastí, jež jsou recipienty odpadních vod, které spočívá na celkovém množství vypouštění ze všech zdrojů, jakož i na posouzení účinků vypouštění na výstupu.

Postup před zahájením soudního řízení

12 V roce 1994 vymezilo Švédské království všechny své vody jako citlivé oblasti. V letech 1998 a 2000 potvrdilo tuto klasifikaci Komisi. Krom toho tento členský stát uvedl, že jako kritérium použilo eutrofizaci a že ukazatelem, jenž umožňuje určit druh požadovaného čištění, jsou dotčené vodní útvary. Podle Švédského království je celé švédské území podle kritérií uvedených v příloze II A písm. a) bodech i) a ii) směrnice 91/271 oblastí citlivou vůči eutrofizaci, nebo oblastí, které hrozí eutrofizace z důvodu vypouštění fosforu.

13 Dne 23. října 2002 zaslala Komise Švédskému království výzvu dopisem z důvodu, že tento členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 5 směrnice 91/271. Nesplnění povinnosti vyplývá podle Komise ze skutečnosti, že žádné z vypouštění z čistíren městských odpadních vod do citlivých oblastí nebylo v souladu s požadavky uvedenými v příloze I B uvedené směrnice. Švédské království mělo povinnost splnit požadavky použitelné na veškerá vypouštění městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, jakož i na veškerá vypouštění z takových čistíren nacházejících se v povodích nad citlivými oblastmi, nejpozději do 31. prosince 1998.

14 Ve své odpovědi ze dne 5. února 2003 odmítlo Švédské království tvrzení Komise a uvedlo, že povinnosti vyplývající ze směrnice 91/271 splnilo. Švédské orgány měly za to, že není nezbytné provádět odstraňování dusíku obsaženého ve vodách vypouštěných do Baltského moře čistírnami městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, které se nacházejí v oblastech na sever od obce Norrtälje. Navíc se domnívaly, že vypouštění dusíku z čistíren městských odpadních vod z ostatních aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE ve středním a jižním Švédsku nepřispívá k eutrofizaci pobřežních vod, neboť cestou od zdroje znečištění přes oblast povodí do moře je dusík dostatečně zadržován přirozenou cestou.

15 Dne 1. dubna 2004 zaslala Komise Švédskému království odůvodněné stanovisko, ve kterém předložila vědecké studie dokládající, že odstraňování dusíku obsaženého ve vodách vypouštěných do Botnické zátoky a Botnického moře má vliv na míru eutrofizace v Baltském moři v užším smyslu. Komise uvedla, že z veškerých vod vypouštěných do Baltského moře, včetně Botnické zátoky a Botnického moře, čistírnami městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE musí být odstraňován jak fosfor, tak dusík.

16 Komise měla navíc za to, že vypouštění dusíku z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE ve středním a jižním Švédsku přispívá ke znečištění Baltského moře, které je citlivou oblastí. V této souvislosti poukázala na to, že přírodní zadržování v povodích není přijatelnou metodou snižování zatížení dusíkem v pobřežních oblastech.

17 Švédské království odpovědělo na odůvodněné stanovisko Komise dopisy ze dne 14. a 22. června 2004, v nichž uvedlo, že v případě, kdy členský stát zaujímá stanovisko k oblastem, které jsou citlivé vůči eutrofizaci ve smyslu směrnice 91/271, musí rovněž posoudit, jaké živiny k eutrofizaci přispívají. Když tento členský stát zaujme stanovisko k této otázce, musí zajistit, aby v závislosti na místní situaci bylo provedeno terciární čištění dusíku nebo fosforu. Švédské království dále uvedlo, že členské státy si mohou

zvolit metodu pro odstraňování dusíku v městských odpadních vodách. Směrnici 91/271 je tedy třeba vykládat v tom smyslu, že přírodní zadržování může být považováno za přijatelnou metodu odstraňování dusíku z městských odpadních vod pocházejících z vnitrozemí, které jsou vypouštěny do řek a vodních toků a odtékají do citlivých pobřežních oblastí.

18 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla s odpovědí Švédského království na uvedené odůvodněné stanovisko spokojena, podala projednávanou žalobu.

19 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 28. ledna 2008 bylo Finské republice povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Švédského království.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

20 Švédské království rozdělilo 141 čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny přímo do citlivých oblastí nebo jejich povodí, do pěti skupin, jež jsou uvedeny v prvních pěti přílohách žalobní odpovědi Švédského království.

21 Tento členský stát ve své duplice upřesnil, že je třeba opravit situaci u pěti z uvedených 141 čistíren. Čistírny v aglomeracích Kristianstad na jedné straně, a Jönköping a Huskvarna na straně druhé, které nyní tvoří jednu aglomeraci, musí být vyškrtnuty

z přílohy 1 žalobní odpovědi tohoto členského státu, a doplněny do její přílohy 3. Čistírna v obci Lysekil musí být vyškrtnuta z uvedené přílohy 1 a doplněna do její přílohy 2. A konečně čistírna v Hammarö musí být vyškrtnuta z přílohy 2 žalobní odpovědi Švédského království a doplněna do přílohy 1 této odpovědi.

22 Zaprvé, příloha 1 žalobní odpovědi Švédského království, ve znění jeho dupliky (dále jen příloha 1 v pozměněném znění) vyjmenovává čistírny, u kterých má tento členský stát za to, že splňují požadavky směrnice 91/271. Nesplnění povinnosti není u těchto čistíren opodstatněné, neboť všechny jsou vybaveny speciálním zařízením pro odstraňování dusíku, které je v souladu s požadavky této směrnice. Komise se omezuje na konstatování, že v rozporu s uvedenou směrnicí neodstraňují dusík z městských odpadních vod čistírny v Eslövu, Kristianstadu a Jönköpingu.

23 Zadruhé, co se týče jednak čistíren, které jsou vyjmenovány v příloze 2 žalobní odpovědi Švédského království, ve znění jeho dupliky (dále jen „příloha 2 v pozměněném znění"), a dále pak čistíren, které jsou vyjmenovány v příloze 3 této odpovědi, ve znění uvedené dupliky (dále jen „příloha 3 v pozměněném znění"), Komise uvádí, že akceptuje stanovisko Švédského království, podle něhož uvedené čistírny nesplňují požadavky směrnice 91/271, protože prvně uvedené z nich nejsou vybaveny zařízením pro odstraňování dusíku, a ostatní neodstraňují dusík z městských odpadních vod, jejichž čištění zajišťují, dostatečně.

24 Zatřetí, pokud jde o čistírny vyjmenované v příloze 5 žalobní odpovědi Švédského království, rozlišuje je Komise podle toho, zda k vypouštění z těchto čistíren dochází přímo či nepřímo do Botnické zátoky a přímo či nepřímo do Botnického moře. Komise se domnívá, že jelikož se velká část švédských vnitrozemských vod vlévá do Baltského moře v užším smyslu, u něhož je eutrofizace způsobena především fosforem a dusíkem, musí být tyto vodní útvary považovány za citlivé na obě tyto živiny. Všechny tyto čistírny tedy musí kromě fosforu zajistit čištění od dusíku podle přísnějších požadavků ve smyslu čl. 5 odst. 2, 3 a 5 směrnice 91/271 (dále jen „terciární čištění").

25 Komise připouští, že vody Botnické zátoky jsou citlivé pouze na fosfor, ale má za to, že tuto zátoku nelze posuzovat izolovaně, protože živiny, včetně dusíku, jsou z této části přemísťovány do ostatních částí Baltského moře. Komise, která vychází především ze zprávy o provedení směrnice 91/271 ve Švédsku, kterou v roce 2003 vypracoval na její žádost Water Research Center, (dále jen „zpráva z roku 2003"), je toho názoru, že vody v Botnickém moři jsou přinejmenším částečně citlivé na dusík. Tok vody z Botnické zátoky a z Botnického moře do Baltského moře v užším smyslu tak vede k odvádění značného množství dusíku.

26 Pokud jde konečně o čistírny vyjmenované v příloze 4 žalobní odpovědi Švédského království, u kterých má tento členský stát za to, že jsou v souladu s požadavky směrnice 91/271, není ani u nich nezbytné provádět odstraňování dusíku, protože jeho přírodní zadržování je tak značné, že jeho vypouštění nepřispívá k eutrofizaci pobřežních vod. Finská republika ve svém spise vedlejšího účastníka v této souvislosti dodává, že takový proces přírodní sanace lze zohlednit při hodnocení, zda je odstranění dusíku nezbytné, v souladu s uvedenou směrnicí. Komise uvádí, že procentuální míry zadržení, které uvádí Švédské království, neumožňují dostatečné odstranění dusíku a že jeho výpočty vycházejí z průměrného snižování dusíku, což směrnice 91/271 neumožňuje. Na zadržování tedy nelze nahlížet tak, že splňuje požadavky tabulky 2 přílohy I uvedené směrnice, pokud jde o dostatečnou a konstantní úroveň čištění.

27 Komise ve své replice tvrdí, že z požadavku na zajištění vysoké úrovně ochrany, vycházejícího ze zásad obezřetnosti a prevence, který je stanoven pro politiku Společenství v oblasti životního prostředí v čl. 174 odst. 2 ES a opětovně potvrzován v ustálené judikatuře, vyplývá, že je vhodnější napravovat znečištění životního prostředí u zdroje. V této souvislosti zastává Komise názor, že Švédské království neprokázalo, že odstranění dusíku jak z vnitrozemských, tak pobřežních vod nepovede ke zlepšení stupně eutrofizace v Baltském moři.

28 Švédské království v tomto ohledu namítá, že odstraňování dusíku v případech, kdy to místní situace nevyžaduje, může podporovat kvetení sinic. Za takových okolností

a pokud Komise nepředkládá důkaz, že místní situace odstraňování dusíku vyžaduje, vede zásada obezřetnosti spíše k tomu, aby se takové odstraňování neprovádělo.

Závěry Soudního dvora

29 Z článku 5 odst. 2 směrnice 91/271 vyplývá, že veškeré městské odpadní vody vypouštěné z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE do citlivé oblasti musí být čištěny podle přísnějších požadavků, než jaké jsou popsány v článku 4 uvedené směrnice, a to nejpozději do 31. prosince 1998.

30 V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, že k tomu, aby došlo k vypouštění ve smyslu čl. 5 odst. 2 směrnice 91/271, nezáleží na tom, zda jsou odpadní vody vypouštěny do citlivé oblasti přímo nebo nepřímo (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 25. dubna 2002, Komise v. Itálie, C-396/00, Recueil, s. I-3949, body 29 až 32). Jak uvedla generální advokátka v bodě 72 svého stanoviska, je to v souladu s vysokou úrovní ochrany, kterou stanoví politika Společenství v oblasti životního prostředí podle čl. 174 odst. 2 ES.

31 Vymezení citlivých oblastí se může podle přílohy II A směrnice 91/271 zakládat na eutrofizaci, odběru pitné vody nebo požadavcích jiných směrnic.

32 V projednávaném případě je nesporné, že Švédské království v roce 1994 vymezilo veškeré své vody jako oblasti citlivé na eutrofizaci a že všechny čistírny tohoto členského státu vypouštějí odpadní vody přímo či nepřímo do těchto oblastí.

33 Z vyjádření předložených účastníky řízení vyplývá, že se obvykle jedna z živin, buď fosfor, nebo dusík, vyskytuje v menším množství než druhá z nich, a že tento nedostatek omezuje růst řas. Tato látka je tedy nazývána „omezujícím faktorem“. Vody v určité oblasti mohou být citlivé na některou z těchto látek nebo i na obě. Snížení fosforu nebo dusíku, v závislosti na citlivosti uvedených vod, tedy umožní omezení vzniku řas.

34 Veškeré švédské vody byly vyhodnoceny jako vody citlivé vůči eutrofizaci nebo riziku eutrofizace z důvodu vypouštění fosforu. Pouze pobřežní vody nacházející se mezi norskou hranicí a obcí Norrtälje byly vymezeny jako citlivé vůči eutrofizaci nebo riziku eutrofizace z důvodu vypouštění dusíku.

35 Je tedy třeba mít za to, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, Švédské království uvedlo v rámci vymezení citlivých oblastí, jaké živiny musí být podle tabulky 2 přílohy I směrnice 91/271 odstraňovány při vypouštění městských odpadních vod do švédských vnitrozemských vod. Jak uvádí Švédské království, nebyl totiž v tomto ohledu učiněn žádný rozdíl mezi pobřežními a vnitrozemskými vodami.

36 Krom toho čl. 5 odst. 3 směrnice 91/271 určuje, jakým pravidlům podléhá terciární čištění odpadních vod vypouštěných do těchto citlivých oblastí. Z tohoto ustanovení, ve spojení s ustanoveními, na která odkazuje, vyplývá, že vypouštění z čistíren městských odpadních vod do citlivých oblastí, které jsou ohroženy eutrofizací, musí vyhovovat požadavkům podle tabulky 2 přílohy I této směrnice.

37 Soudní dvůr již rozhodl, že se tyto požadavky použijí s výhradou druhého pododstavce přílohy II A písm. a) směrnice 91/271 (rozsudek ze dne 23. září 2004, Komise v. Francie, C-280/02, Sb. rozh. s. I-8573, body 104 a 105). Bod ii) tohoto ustanovení uvádí, že co se týče pobřežních vod, u kterých byla zjištěna malá výměna vody nebo do kterých je

přiváděno velké množství živin, je u velkých aglomerací nutno zahrnout odstraňování fosforu a dusíku, pokud nelze dokázat, že toto odstraňování nebude mít žádný účinek na stupeň eutrofizace.

38 Tabulka 2 přílohy I této směrnice se týká snižování fosforu a dusíku v městských odpadních vodách. Podle názvu této tabulky se stanoví, že podle místní situace se může použít jeden nebo oba ukazatele. Fosfor nebo dusík, či obě dvě látky, musí totiž být snižovány podle podmínek místní situace. Členský stát si tedy může zvolit, zda použije hodnoty koncentrací nebo procenta úbytku.

39 Je třeba uvést, že Komise a Švédské království se shodují na skutečnosti, že eutrofizace Baltského moře představuje velký ekologický problém a že tento jev je způsoben zvýšenou koncentrací dusíku a fosforu, což jsou látky, které jsou nicméně nezbytné pro mořský život.

40 Jak tvrdí Švédské království, jednotné řešení na problém eutrofizace celého Baltského moře neexistuje.

41 Za takových podmínek ze spisu vyplývá, že opatření, jež je nezbytné přijmout pro jednotlivé části Baltského moře ke snížení eutrofizace, nejsou stejná. Směrnice 91/271 v tomto ohledu stanoví, že členské státy na základě místní situace posoudí, které látky – fosfor anebo dusík – přispívají k eutrofizaci, a přijmou v souladu s tímto posouzením příslušná opatření týkající se čištění.

42 Směrnice 91/271 tedy automaticky nevyžaduje snížení zatížení dusíkem, ačkoli odpadní vody jsou z čistíren městských odpadních vod vypouštěny do recipientů, které se nacházejí v citlivé oblasti. Faktorem určujícím, zda má být sníženo množství

dusíku, nebo fosforu, je citlivost těchto recipientů společně s posouzením místní situace.

43 Nelze proto přijmout výklad Komise, podle něhož pouhá okolnost, že městské odpadní vody vypouštěné z čistíren odtékají do citlivé oblasti, umožňuje mít za to, že směrnice 91/271 vyžaduje terciární čištění od dusíku. Podle čl. 5 odst. 5 uvedené směrnice závisí povinnost snižovat zatížení dusíkem na míře, v jaké vypouštění z čistíren městských odpadních vod, které se nacházejí v povodích nad citlivými oblastmi, přispívá ke znečištění těchto oblastí.

44 Jelikož je určení omezujícího faktoru spojeno nikoli výlučně s citlivostí recipientů, ale i s existencí znečišťujícího účinku vypouštění na tyto recipienty, nelze tvrdit, jak to v podstatě činí Komise, že vzhledem k tomu, že v Baltském moři v užším smyslu dochází k silné eutrofizaci z důvodu působení jak dusíku, tak fosforu a že většina švédských vnitrozemských vod ústí do tohoto moře, musejí být řeky stejně jako jezera i švédské pobřežní vody považovány za citlivé na obě látky.

45 Z těchto úvah vyplývá, že v rozporu s tím, co tvrdí Komise, nestanoví směrnice 91/271 obecnou povinnost požadovat terciární čištění od dusíku při vypouštění městských odpadních vod z každé čistírny z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE.

46 Jelikož směrnice 91/271 ukládá povinnost snižování fosforu nebo dusíku podle místní situace, tedy podle citlivosti recipientů na některou z těchto živin a znečišťujícího účinku vypouštění na tyto recipienty, lze provést společné posouzení dotčených čistíren, ze kterých dochází k vypouštění do stejného povodí.

47 Krom toho vypouštění z čistíren městských odpadních vod nacházejících se ve stejném povodí citlivé oblasti, ať jsou přímá či nepřímá, podléhají na základě čl. 5 odst. 5 směrnice 91/271 požadavkům použitelným na citlivé oblasti pouze tehdy, pokud tato vypouštění přispívají ke znečištění této oblasti. Musí tedy existovat příčinná souvislost mezi uvedeným vypouštěním a znečištěním citlivých oblastí.

48 Otázku, zda Komise prokázala existenci takové příčinné souvislosti, je tedy třeba posuzovat ve světle těchto úvah.

49 Je totiž třeba připomenout, že podle ustálené judikatury přísluší Komisi v rámci řízení o nesplnění povinnosti zahájeného podle článku 226 ES prokázat existenci tvrzeného nesplnění povinnosti. Komise musí Soudnímu dvoru předložit veškeré poznatky nezbytné k přezkoumání existence tohoto nesplnění povinnosti, aniž by se mohla opírat o jakoukoli domněnku (viz zejména rozsudky ze dne 25. května 1982, Komise v. Nizozemsko, 96/81, Recueil, s. 1791, bod 6, a ze dne 26. dubna 2007, Komise v. Itálie, C-135/05, Sb. rozh. s. I-3475, bod 26).

50 Krom toho, pokud Komise předložila dostatečné poznatky umožňující prokázat věcnou správnost skutkových zjištění, ke kterým došlo na území žalovaného členského státu, přísluší tomuto členskému státu, aby zevrubně a podrobně zpochybnil předložené údaje a důsledky, jež z nich vyplývají (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 22. září 1988, Komise v. Řecko, 272/86, Recueil, s. 4875, bod 21, a ze dne 9. listopadu 1999, Komise v. Itálie, C-365/97, Recueil, s. I-7773, body 84 a 86).

51 Zaprvé, pokud jde o čistírny vyjmenované v příloze 1 v pozměněném znění, Komise tvrdí, aniž by to však prokázala, že jednak čistírny v Eslöv, Kristianstadu a Jönköpingu nejsou vybaveny zařízeními k odstraňování dusíku z městských odpadních vod, jejichž čištění zajišťují. Dále se Komise omezuje na tvrzení, že dusík nebyl odstraněn z odpadních vod pocházejících z aglomerací Hönö, Strömstad, Lidköping, Sävsjö, Borgholm, Bjuv, Svedala, Klippan, Torekov a Åmål.

52 Za těchto podmínek nemá Soudní dvůr k dispozici dostatek poznatků, aby mohl přesně pojmout rozsah porušení práva Společenství vytýkaného Švédskému království, a ověřit tak existenci porušení povinností tvrzeného Komisí (viz rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Komise v. Finsko, C-195/04, Sb. rozh. s. I-3351, bod 32).

53 Pokud jde zadruhé o čistírny vyjmenované v přílohách 2 a 3 v pozměněném znění, je třeba připomenout, že v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti přísluší Soudnímu dvoru konstatovat, zda vytýkané nesplnění povinnosti existuje, či nikoli, a to i pokud dotyčný stát nesplnění povinnosti nezpochybňuje (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 15. ledna 2002, Komise v. Itálie, C-439/99, Recueil, s. I-305, bod 20, a ze dne 23. února 2006, Komise v. Německo, C-43/05, bod 11).

54 Je třeba uvést, že samotné Švédské království v této souvislosti uznává, že nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 91/271. Tento členský stát potvrzuje, že k uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku nesplňovaly čistírny vyjmenované v přílohách 2 a 3 v pozměněném znění požadavky uložené v příloze I uvedené směrnice. Z odpovědí Švédského království na písemné otázky především vyplývá, že jednak čistírny vyjmenované v příloze 2 v pozměněném znění není vybaveno speciální technologií pro odstraňování dusíku. Švédské království dále připustilo, že čistírny vyjmenované v příloze 3 v pozměněném znění jsou vybaveny speciální technologií pro odstraňování dusíku, ale že vypouštění dusíku z těchto čistíren je tak značné, že i v případě zvýšené míry zadržení přispívá k eutrofizaci.

55 I za předpokladu, že by Komise v žalobě zaujala globální přístup ohledně veškerého vypouštění z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody odváděny přímo do citlivých oblastí nebo jejich povodí, nebrání tato okolnost tomu, aby mohlo být nesplnění povinnosti uznáno u některých z těchto čistíren. Tento závěr je totiž potvrzen okolností, že tím, že Švédské království připustilo, že čistírny vyjmenované v přílohách 2 a 3 v pozměněném znění nesplňují požadavky plynoucí z přílohy 1 směrnice 91/271, a výslovně potvrdilo, že tuto část žaloby Komise nezpochybňuje.

56 Z výše uvedeného vyplývá, že Švédské království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 91/271, pokud jde o vypouštění dusíku z čistíren uvedených v přílohách 2 a 3 v pozměněném znění.

57 Zatřetí, co se týče čistíren vyjmenovaných v příloze 4 žalobní odpovědi Švédského království na jedné straně a čistíren vyjmenovaných v příloze 5 této odpovědi na straně druhé, u nichž není potřebné žádné speciální vybavení pro odstraňování dusíku, protože vypouštění z těchto čistíren nepřispívá k eutrofizaci citlivých oblastí, je třeba přezkoumat, zda Komise prokázala, že vypouštění z uvedených čistíren přispívá k eutrofizaci těchto oblastí.

58 V této souvislosti je třeba konstatovat, že jak vyplývá ze spisu, jsou uvedené čistírny rozmístěny v povodích, jejichž recipienty jsou jednak Botnický záliv, který představuje rameno Baltského moře, a jednak Baltské moře v užším smyslu.

K čistírnám, které vypouštějí odpadní vody do Botnického zálivu

59 Některé z čistíren, které jsou vyjmenovány v příloze 5 žalobní odpovědi Švédského království, vypouštějí své odpadní vody přímo či nepřímo do Botnické zátoky, další pak své odpadní vody vypouštějí přímo či nepřímo do Botnického moře. Je tedy možné společně posoudit dotčené čistírny, ze kterých dochází k vypouštění do stejného povodí.

60 Zaprvé, čistírnami městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny přímo do Botnické zátoky, jsou čistírny Haparanda, Luleå, Piteå, Skellefteå a Umeå, a čistírnami, z nichž

jsou odpadní vody vypouštěny do povodí Botnické zátoky, jsou čistírny Kiruna, Gällivare a Boden.

61 Účastníci řízení se shodují na tom, že Botnická zátoka je jedinou významnou oblastí v tomto moři, která není obecně zasažena eutrofizací. Komise navíc uznává, že fosfor je omezujícím faktorem v Botnické zátoce.

62 Za těchto podmínek Komise neprokázala, že Švédské království mělo vzhledem k podmínkám panujícím v Botnické zátoce povinnost zavést terciární čištění od dusíku v každé čistírně městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny do Botnické zátoky.

63 Zadruhé, čistírnami městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny přímo do Botnického moře, jsou čistírny v Örnsköldsvik, Härnösand, Timrå, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn a Gävle, a čistírnami, z nichž jsou odpadní vody vypouštěny nebo povodí Botnického moře, jsou čistírny v, Sollefteå, Östersund, Åre, Ljusdal, Bollnäs, Mora, Falun, Borlänge, Vesta a Sandviken.

64 Účastníci řízení se neshodují jednak v otázce výskytu eutrofizace a určení omezujícího faktoru v Botnickém moři, a jednak v otázce existence a případných účinků přesunu dusíku z Botnického zálivu do Baltského moře v užším smyslu.

– K výskytu eutrofizace a k určení omezujícího faktoru v Botnickém moři

65 Podle výsledků studií, které ke spisu připojilo Švédské království, je jediným subregionem Baltského moře, který nevykazuje zjevné znaky eutrofizace, Botnický záliv, včetně Botnického moře.

66 Komise vychází ve svém tvrzení, podle něhož je dusík významným omezujícím faktorem eutrofizace Botnického moře, ze zprávy z roku 2003.

67 Tato zpráva nicméně zdůrazňuje, že se obecně připouští, že se v otevřených vodách Botnického zálivu problém eutrofizace nevyskytuje.

68 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise neprokázala, že je dusík významným omezujícím faktorem eutrofizace v otevřených vodách Botnického moře.

69 Podle závěrů zprávy z roku 2003 je eutrofizace problémem postihujícím Baltské moře v užším smyslu, Kattegat, Sund, jakož i pobřežní oblasti Botnického moře, kde je malá výměna vody a kde se vyskytuje zvýšený obsah živin.

70 Pokud jde o pobřežní vody, zpráva z roku 2003 potvrzuje, že tyto vody podléhají eutrofizaci z důvodu malé výměny vody a vyššího zatížení živinami. Tato zpráva navíc tvrdí, že fosfor je hlavním omezujícím faktorem ve švédských pobřežních vodách.

71 V tomto ohledu je třeba zohlednit bod ii) přílohy II A písm. a) druhého pododstavce směrnice 91/271, který uvádí, že u pobřežních vod, u kterých byla zjištěna malá výměna vody, nebo do kterých je přiváděno velké množství živin, mají vypouštění z malých aglomerací v těchto oblastech obvykle menší důležitost, ale u vypouštění z velkých aglomerací je nutno zahrnout odstraňování fosforu nebo dusíku, pokud nelze dokázat, že toto odstraňování nebude mít žádný účinek na stupeň eutrofizace.

72 V této souvislosti zpráva z roku 2003 uvádí, že přetrvávají pochybnosti ohledně účinnosti odstraňování dusíku, a potvrzuje, že snižování zatížení dusíkem v částech Baltského moře, kde je fosfor omezujícím faktorem, má na eutrofizaci pouze omezený účinek.

73 Švédské království navíc tvrdí, aniž by Komise prokázala opak, že odstraňování dusíku by mělo za následek snížení přenosu dusíku z Botnické zátoky do Botnického moře přibližně o 19 tun, což představuje méně než 0,1 % celkového přenosu dusíku mezi těmito dvěma mořskými oblastmi. Účinek odstraňování dusíku v Botnickém zálivu na stupeň eutrofizace Baltského moře v užším smyslu by tedy byl nevýznamný.

74 Za těchto okolností je důvodné konstatovat, že Komise neprokázala, že Švédské království mělo vzhledem k podmínkám panujícím v Botnické zátoce povinnost zavést terciární čištění dusíku obsaženého v odpadních vodách vypouštěných z každé čistírny městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, které vypouštějí odpadní vody do Botnického moře.

– K existenci a případným účinkům přenosu dusíku z Botnického zálivu do Baltského moře v užším smyslu

75 Komise poznamenává, že mezi jednotlivými částmi mořských vod dochází každopádně k přemísťování významného množství živin. 62 % celkového množství dusíku vypouštěného přímo či nepřímo do Botnické zátoky odtéká do Botnického moře, které je mořskou oblastí, ve které dusík představuje významný omezující faktor.

76 Jednak sice platí, jak uvádí Komise a Švédské království, že povinnost zajistit čištění od dusíku je nutno posuzovat z globálního hlediska s přihlédnutím k citlivosti vnitrozemských vod a zároveň k citlivosti pobřežních vod, které jsou recipienty. Je třeba mít nicméně na paměti, že pojem „povodí" má meze. V této souvislosti je nutno uvést, že Komise při jednání připustila, a to v rozporu s tím, co uvedla v bodu 44 své repliky, že netvrdí, že Botnická zátoka a Botnické moře mohou být považovány za povodí Baltského moře v užším smyslu.

77 Pokud jde dále o argument Švédského království, podle něhož je výměna vody mezi Botnickou zátokou, Botnickým mořem a Baltským mořem v užším smyslu značně omezena, je třeba uvést, jak vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, že Baltské moře je mělké moře, což výměnu vody nepodporuje. Krom toho z přílohy 11 žalobní odpovědi Švédského království, která obsahuje topografii Baltského moře, vyplývá, že mezi Botnickou zátokou a Botnickým mořem je výměna vody omezena přírodními překážkami, které se nacházejí na severu souostroví Kvarken. Podle této mapy je Botnická zátoka propojena s Botnickým mořem mělčinou, která dosahuje maximální hloubky 25 metrů. Toto konstatování je navíc potvrzeno přílohou 12 této odpovědi, která zobrazuje profil dna Baltského moře.

78 Za těchto okolností je nutno konstatovat, že Komise neprokázala, že neexistuje žádná fyzická zábrana, která by omezovala přemísťování dusíku mezi příslušnými částmi mořských vod.

79 Krom toho, jak uvedla generální advokátka v bodu 93 svého stanoviska, Botnické moře je skutečnou sběrnou jímkou dusíku. Navíc zpráva z roku 2003 připouští, že potíže s eutrofizací způsobenou dusíkem v Botnickém zálivu jsou menší a že do Baltského moře v užším smyslu proniká jen malé množství dusíku. Mělčina a zúžení Botnického zálivu u Ålandských ostrovů rovněž svědčí o tom, že tato topografie nepodporuje přesun vody, a tedy ani dusíku.

80 Ačkoli tedy dochází k přenosu dusíku mezi Botnickým zálivem a Baltským mořem v užším smyslu, Komise neprokázala, že odvádění vody z Botnické zátoky a Botnického moře do Baltského moře v užším smyslu vede k přenosu značné míry znečištění dusíkem ze severních regionů Švédska, jejichž čistírny nezajišťují odstraňování dusíku.

81 V této souvislosti je nutno konstatovat, že se účastníci řízení shodují v tom, že do Baltského moře v užším smyslu plyne přibližně 11 % celkového množství dusíku, který se vyskytuje v Botnickém moři.

82 Jak nicméně vyplývá z dokumentů ve spisu a z vyjádření Švédského království v průběhu jednání, relevantní je takové procentuální množství, jaké odpovídá množství dusíku, které je vypouštěno z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, z nichž jsou odpadní vody vypouštěny do Botnického zálivu, a které je odváděno do Baltského moře. Naopak celkový přísun dusíku nemůže být v daném případě považován za skutečnost rozhodnou pro určení, zda u dusíku pocházejícího z uvedených čistíren musí být zajištěno terciární čištění.

83 Dokumenty ze spisu totiž umožňují prokázat, že živiny, a mezi nimi i dusík, pocházejí z řady lidských činností a dostávají se nakonec do moře, v první řadě prostřednictvím emisí do ovzduší a z toho vyplývajících nánosů, zadruhé prostřednictvím vypouštění

z bodových zdrojů nacházejících se podél pobřeží nebo pocházejících z povodí, přenášených řekami a zatřetí úniky z difúzních zdrojů.

84 V této souvislosti umožňují dokumenty ve spisu prokázat, že jednak velké množství dusíku, které se vyskytuje v Botnickém zálivu, pochází z vypouštění z difúzních zdrojů. Dále pak je v rámci této kategorie zemědělství lidskou činností, která má největší podíl na vypouštění dusíku.

85 Z toho vyplývá, že množství dusíku, které je vypouštěno z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, neodpovídá podílu dusíku, který uvedla Komise.

86 Za těchto podmínek je obtížné pochopit, čemu odpovídá procentuální míra přenosu dusíku ve výši 62 %, uvedená Komisí. Taková míra nemůže v žádném případě odpovídat množství dusíku obsaženého odpadních vodách, jež vypouštějí čistírny městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE.

87 Podle vyjádření Švédského království uvedeného při jednání činí procentuální míra přenosu dusíku, která zahrnuje výlučně vypouštění této živiny z dotčených čistíren, přibližně 1,2 %.

88 Za těchto okolností Komise neprokázala, že přenos dusíku ze švédských čistíren, které zajišťují čištění městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, z nichž jsou odpadní vody vypouštěny přes Botnický záliv do Baltského moře v užším smyslu, lze považovat za významný ve smyslu judikatury, podle níž přísun dusíku způsobený městskými odpadními vodami, které jsou odváděny do eutrofizovaných vod, lze považovat za významný, pokud představuje přibližně 10 % celkového přísunu dusíku (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Francie, bod 77).

89 Krom toho Výbor Helcom, zřízený na základě Úmluvy o Baltském moři, přijal na svém ministerském zasedání v Krakově dne 15. listopadu 2007 akční plán pro Baltské moře (Helcom Baltic Sea Action Plan). Tento akční plán, který byl předmětem debat v průběhu jednání, stanoví maximální limity pro vypouštění dusíku a fosforu, jakož i nezbytné snížení množství dusíku a fosforu v jednotlivých částech Baltského moře. Z toho vyplývá, že v Botnické zátoce a v Botnickém moři není nezbytné snižovat podíl dusíku.

90 Ačkoli je pravda, že se uvedený akční plán zároveň vyslovil i pro snížení dusíku v Baltském moři v užším smyslu do výše 94 000 tun ročně, je třeba uvést, že tento požadavek se Švédského království netýká. Vztahuje se naopak na státy, které se nacházejí v oblasti povodí Baltského moře v užším smyslu.

91 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Komise nepředložila důkaz ani o tom, že vypouštění dusíku z vnitrozemských vod a pobřežních vod Botnické zátoky přispívá k eutrofizaci Botnického moře, ani o tom, že dusík představuje hlavní omezující faktor eutrofizace Botnického moře.

92 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise neprokázala, že množství dusíku, které pochází z čistíren městských odpadních vod vypouštěných z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny do Botnického zálivu, přispívá k eutrofizaci v Baltském moři v užším smyslu. Komise tedy nepředložila důkaz, že Švédské království mělo povinnost zajistit terciární čištění od dusíku v každé čistírně městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny do Botnického zálivu.

93 Za těchto okolností je důvodné mít za to, že Komise nepředložila důkaz, že Švédské království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 91/271 ohledně

každé čistírny městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, ze kterých jsou odpadní vody vypouštěny do Botnického zálivu.

K čistírnám, které vypouštějí odpadní vody do povodí Baltského moře v užším smyslu

94 Pokud jde o vypouštění odpadních vod z čistíren vyjmenovaných v příloze 4 žalobní odpovědi Švédského království, jež se nacházejí na území jižního Švédska a které zajišťují čištění městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, jež se nacházejí v povodí, z nichž vody odtékají do pobřežních vod mezi norskou hranicí a obcí Norrtälje, které jsou citlivé na dusík, Švédské království tvrdí, že terciární čištění dusíku není nezbytné, jelikož dostatečné odstranění této živiny je umožněno jevem přírodního zadržování dusíku.

95 V tomto ohledu ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že zadržování je přírodní proces, k němuž dochází v jezerech a vodních tocích, které zachycují značnou část vypouštěného dusíku a přeměňují jej na neškodný plyn, což odpovídá rovněž procesu, který se používá při odstraňování dusíku v čistírnách. K zadržení dochází především ve vodních nádržích, kde se tok vod zpomaluje a doba setrvání obvykle činí několik let. Tento jev probíhá tak, že dusík je odstraňován buď s organickými látkami v usazeninách ze dna jezer, anebo procesem nitrifikace/denitrifikace mikrobů jakožto plynný dusík do ovzduší.

96 Komise nepopírá, že zadržování dusíku je chemický proces, který probíhá ve vodě a který snižuje koncentraci dusíku, tvrdí však, že tento proces nemůže nahradit odstraňování dusíku čistírnami, jež je upraveno ve směrnici 91/271, neboť je to

v rozporu se zásadou obezřetnosti. Komise se navíc domnívá, že proces zadržování dusíku neumožňuje jeho trvalé odstranění a podléhá sezónním výkyvům.

97 Nejprve je třeba konstatovat, že žádné ustanovení směrnice 91/271 nebrání tomu, aby přírodní zadržování dusíku mohlo být považováno za způsob odstraňování dusíku z městských odpadních vod.

98 Pokud jde o argument Komise, podle něhož je proces zadržování dusíku příliš nestabilní, než aby mohl být zohledněn, je třeba uvést, že Švédské království poukázalo na to, že výpočet vypouštění z každé aglomerace do citlivých pobřežních vod je založen na skutečném vypouštění z aglomerace ve spojení se zadržením vypočítaným na individuálním základě. Použitá metoda zahrnuje výsledky skutečných měření obsahu dusíku v různých vodních tocích a výpočty jsou obvykle založeny na programu měření prováděných po období až deseti let. Z toho vyplývá, že tyto výpočty zohledňují rovněž dusík, který se vrací do vody, a tento výsledek tedy vyjadřuje čisté zadržení, které zahrnuje veškerý dusík, včetně dusíku, který byl zachycen dříve a byl znovu uvolněn.

99 Dále je třeba uvést, že samotná zpráva z roku 2003 připouští, že přírodní zadržení představuje legálně přípustnou možnost.

100 Konečně je třeba připomenout, jak bylo uvedeno v bodě 47 tohoto rozsudku, že mezi vypouštěním a znečištěním citlivých oblastí musí existovat přiměřená příčinná souvislost. Ačkoli jsou tedy vody Baltského moře v užším smyslu stiženy eutrofizací způsobenou především dusíkem, dokud Komise neprokázala, že vypouštění dusíku z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE do Baltského moře v užším smyslu přispívá k eutrofizaci tohoto moře, nelze vyžadovat u žádné z těchto čistíren, aby zajišťovala terciární čištění od dusíku.

101 Jak navíc uvedla generální advokátka v bodě 82 svého stanoviska, tabulka 2 přílohy I směrnice 91/271 nevyžaduje v rámci terciárního čištění úplné vyčištění, nýbrž v případě dusíku jeho snížení, aby buď byla dodržena norma 15mg/l u aglomerací s populačním ekvivalentem 10 000 PE a 100 000 PE, nebo bylo dosaženo minimálního procenta snížení o 70 až 80 %. Nepřímé vypouštění dusíku do vod citlivých vůči této látce vede tedy k povinnosti zajistit snížení dusíku pouze tehdy, pokud z některé čistírny zasáhne tyto citlivé vody více než 30 % dusíku obsaženého v městských odpadních vodách.

102 Je tedy nutno určit, zda Komise prokázala, že vypouštění z dotčených čistíren není v souladu s těmito požadavky.

103 Úvodem je třeba poznamenat, jak uvedlo Švédské království, že území tohoto členského státu je tvořeno četnými jezery a řekami. Švédské království navíc dodalo, že dochází ke značnému časovému rozpětí mezi dobou, kdy je dusík vypuštěn do vodního systému, a okamžikem, kdy se dostane na pobřeží, a že přírodní proces, ve kterém se dusík ve vypouštěných vodách uvolňuje, trvá tedy dlouhou dobu. Za těchto podmínek je nutno konstatovat, že přírodní charakteristiky švédského území jsou zjevně takové povahy, že umožňují zadržování dusíku.

104 Švédské království jednak uvedlo, aniž by mu Komise oponovala, že klasická čistírna vybavená k mechanickému, biologickému a chemickému odstraňování znečištění provádí vždy určité odstraňování dusíku, i když není k tomuto účelu speciálně vybavena. Snížení dusíku v takové čistírně činí v průměru 30 %. Z informací, které Švédské království sdělilo ve své odpovědi na písemné otázky, dále vyplývá, že podle výpočtů provedených v roce 2008 činí míra zadržení dusíku 54 % u čistírny Filipstad, 81 % u čistírny Kumla, 47 % u čistírny Flen, 92 % u čistírny Nässjö, 74 % u čistírny Tranås, 70 % u čistírny Vimmerby a 48 % u čistírny Olofström.

105 Je důvodné konstatovat, že za těchto okolností Komise u žádné z čistíren vyjmenovaných v příloze 4 žalobní odpovědi Švédského království neprokázala, že účinky snížení dusíku v čistírnách na jedné straně spolu s přírodním zadržením dusíku na straně druhé, neumožňují dosáhnout minimální míry snížení dusíku, požadované směrnicí 91/271.

106 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Komise nepředložila důkaz o tvrzeném nesplnění povinnosti týkajícím se uvedených čistíren.

107 Z výše uvedeného vyplývá, že Švédské království tím, že nejpozději do 31. prosince 1998 nezajistilo, aby veškerá vypouštění z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, vyjmenovaných v přílohách 2 a 3 v pozměněném znění, ke kterým dochází přímo do citlivých oblastí nebo jejich povodí, splňovala požadavky stanovené v příloze I směrnice 91/271, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 5 odst. 2, 3 a 5 uvedené směrnice.

108 Ve zbývající části se žaloba zamítá.

K nákladům řízení

109 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. V projednávaném případě Komise sice neměla z převážné části ve věci úspěch, avšak Švédské království nepožadovalo náhradu nákladů řízení, a tudíž je třeba rozhodnout, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení.

110 Podle čl. 69 odst. 4 jednacího řádu členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Švédské království tím, že nejpozději do 31. prosince 1998 nezajistilo, aby veškerá vypouštění z čistíren městských odpadních vod z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE, vyjmenovaných v přílohách 2 a 3 jeho žalobní odpovědi, ve znění jeho dupliky, ke kterým dochází přímo do citlivých oblastí nebo jejich povodí, splňovala požadavky stanovené v příloze I směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, ve znění směrnice Komise 98/15/ES ze dne 27. února 1998, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 5 odst. 2, 3 a 5 uvedené směrnice.

2) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

3) Komise Evropských společenství, Švédské království a Finská republika ponesou vlastní náklady řízení.

Podpisy.